

Deset let po manjšinski konferenci

Prihodnjo soboto (14. t.m.) bo poteklo natančno 10 let, odkar se je v Trstu končala mednarodna konferenca o manjšinah, ki sta jo priredili pokrajinski upravi iz Trsta in Gorice pod pokroviteljstvom avtonomne dežele Furlanije - Julijske krajine.

Naš list je tedaj napisal, da je ta konferenca predstavljala »pomemben dogodek za naš življenj v Furlaniji - Julijski krajini, saj se nam je nudila naravnost edinstvena priložnost, da smo pred široko mednarodno javnostjo podrobno obrazložili naš položaj, opozorili na nerešene probleme in hkrati nakazali primerne rešitve.« Če skušamo svoje vtise z mednarodne konference strniti — smo še napisali — mislimo, da se vse naše zahteve postavijo lahko na ta skupni imenovalček, to je na zahtevo po globalni zaščiti... To je bila rdeča nit, ki se je vlekla skozi vse intervencije in ki je glasno prišla na dan v skupnem dokumentu, ki so ga slovenski predstavniki izročili predsedniku konference.

Deset let je poteklo od te pomembne mednarodne prireditve v Trstu, pripadniki slovenske narodne manjšine v Italiji pa morajo — tudi z množičnimi javnimi manifestacijami, kakršna je bila tista v letošnjem maju na goriškem Trstniku — še vedno postavljati v ospredje lastnih prizadevanj zahtevo po globalni zaščiti. Ugotoviti moramo celo, da se je položaj, kar zadeva odnose med večino in manjšino, v tem času še poslabšal v primerjavi s stanjem pred 10 leti, kar dokazuje v Trstu pojav Liste, v Gorici in Benečiji pa povezovanje italijanskih nacionalističnih sil v okviru prizadevanj, da pristojna oblast ne bi končno izpolnila svoje dolžnosti in z zakonom zaščitila manjšinske pravice. Te dni smo namreč v italijanskem videmskem dnevniku brali vsebino brzojavke, ki sta jo pristojnim ministrom in parlamentu poslala »odbora za narodno - jezikovno celovitost« Gorice in Nadiških dolin. Ta se med drugim zavzemata za »preštevane« po avstrijskem vzoru na Koroškem. »Odbora«, katerih člani nam niso znani, zahtevata, naj se preštevane izvede »po občinah« in šele nato naj se prične v parlamentu razprava o zaščiti manjšine.

Če je bil sklep o sklicanju mednarodne konference o manjšinah, ki je bil sprejet v Trstu na začetku sedemdesetih let od tedanje levosredinske večine, resen po-

nadaljevanje na 3. strani ■

Zares konec državljanske vojne v Libanonu?

V Bejrutu je orožje utihnilo. Pretekli četrtek so odprli prvi prehod čez znamenito zeleno črto — nekdanjo glavno ulico, ki deli libanonsko prestolnico na vzhodni krščanski in zahodni muslimanski del, od nedelje pa se je promet kljub občasnim prekinitvam začel odvijati še po treh drugih prehodih. V ponedeljek je po skoraj šestih mesecih pristalo prvo letalo libanonske družbe »Middle East Airlines« na bejrutskem letališču in plaho je zaživelo tudi pristanišče. Več znakov torej kaže, da vlada narodne enotnosti Rašida Karamaja, ki jo sestavljajo voditelji do nedavnega vojskujočih se strani, postopno le uresničuje načrt pomiritve Bejruta, čeprav bi bilo preuranjeno trditi, da je proces pomiritve nepovraten.

Državljska vojna je v »bližnjevzhodni Švici« začela divjati 13. aprila 1975. Neposreden povod je zanjo dalo priseljevanje in vsestransko uveljavljanje palestinskih beguncev, ki pa je podrlo že tako krhko

politično ravnotežje med muslimanskimi in krščanskimi versko-etničnimi skupnostmi. Pravi izraz tega ravnotežja je bila ustava, prvič sprejeta še za časa francoske kolonialne nadvlade leta 1926, ki je pozneje — predvsem leta 1943 ob proglasitvi neodvisnosti Libanona — doživela več sprememb in dopolnitev, a je vseskozi priznavala krščanskim skupnostim neko prednost, izhajajočo iz njihove številčne premoči. Z izbruhom državljanske vojne pa so muslimani začeli čedalje odločneje oспорavati kristjanom po ustavi zajamčeno prvenstvo, češ da se je medtem tudi etnična sestava prebivalstva spremenila njim v prid.

V državljansko vojno so seveda kaj kmalu posegle zunanje sile. Sirci so z vsearabskim in sovjetskim privoljenjem s svojimi četami prišli v Libanon že leto dni po začetku sovražnosti in niso v vseh teh osmih letih umaknili svojih čet iz njega.

dalje na 2. strani ■

Senator Armando Cossutta o zaščiti slovenske manjšine

Zasedanju ob 20-letnici avtonomije Furlanije - Julijske krajine je v Trstu ves čas prisostvoval tudi komunistični senator Armando Cossutta, ki je predsednik medparlamentarne komisije za dežele. Časnikar dr. Egidij Vršaj mu je zastavil vprašanje, kakšen vtis je dobil od zborovanja in zlasti o tem, kar je bilo povedano o slovenski narodni manjšini. Senator je takole odgovoril:

»Moja sodba o zborovanju v celoti — in hočem to odkrito povedati — je zelo pozitivna. Zborovanje je znalo izreči mnenje znanstvenikov in politikov, tako da so precej jasni napor, ki jih je napravila dežela in je bila s temi napor postavljen med dežele, ki najbolj dosledno izvajajo avtonomistične načrte ter obrambo družbenih interesov. Ne bi rekel istega o načinu, kako je tu prišlo na dan ter je bilo obravnavano vprašanje Slovencev. Zdi se, da je bil ta način neprimeren. Zadeva me je prizadela, ker — ne rečem, da je edina — vendar pa je eden izmed osnovnih razlogov za priznanje posebne avtonomije, ki jo ima Furlanija-Julijska krajina zaradi navzočnosti in pomembnosti slovenske manjšine. O jeziku, kulturi in potrebah Slovencev se je na zborovanju govorilo pre-

malo. Ne mislim, da je mogoče delati primerjave, ker je položaj zgodovinsko in politično zelo različen, vendar če samo trenutek pomislim na drugo deželo s posebnim statutom, to je na Južno Tirolsko, vidim, da je položaj nemške manjšine popolnoma drugačen. Govori se nemški jezik poleg italijanskega v vseh aktih in tako dalje. Vse to v Furlaniji - Julijski krajini na žalost ne obstaja.«

Na vprašanje, kako gre s postopkom v senatu za odobritev zakona o globalni zaščiti slovenske narodne manjšine, je senator Cossutta odgovoril:

»Tudi v tej zvezi moram povedati resnico: gre precej počasi. Ne prepričujejo me razlogi, ki jih navaja vladna večina za zakasnitve in stalno odlašanje z razpravo o tem zakonu. Obstajajo razni predlogi in končno nismo sami. Hočem reči, da smo kolegica Jelka Gerbec in jaz ter drugi vložili predlog za globalno ureditev vprašanja. Končno so tudi drugi razni glasovi. O tem pa bomo po mojem mnenju lahko razpravljali šele v jeseni, če bo šlo vse po sreči. In da se bo to zgodilo, si dovoljujem svetovati stalen pritisk javnega mnenja, da bo bolj zavestno in zainteresirano pri rešitvi tega vprašanja.«

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 15. julija, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojano; 10.30 Mladinski oder: »Zaklad Sierra Madre«, dramatisirana zgodba. Po Travnovi povesti napisala Balbina Baranovič Battelino; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 »Toč ali kabaret za pasje dni«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Kulturna srečanja; 15.00 Na počitnicah; 16.00 Turizem; 17.00 Klasični album; 18.00 V Bregu nekoč in danes: Marija Petaros: »Pod koštanjem«, radijski prizor; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 16. julija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.20 Trim za vsakogar; 9.00 Otroški kotichek; 9.40 Film; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert Simfonikov RTV Ljubljana; 11.40 Zapiski na robu; 12.00 Roman v nadaljevanjih: Ivan Tavčar: »Izza kongresa«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zbor »Obala« iz Kopra; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Sprehodi po tržaskih predmestjih: (1) »Proti Rovtam«; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Klasični album; 18.00 Monografija; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 17. julija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.20 Turizem; 8.45 Konjček za vsakogar; 9.10 Zdravniški nasveti; 9.40 Niti življenja; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert; 11.00 Zapiski na robu; 12.00 Roman v nadaljevanjih: Ivan Tavčar: »Izza kongresa«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Sprehodi po tržaskih predmestjih: (11) »Sv. Vid - predmestje starega Trsta«; 15.00 Mladi mladim; 15.45 Naši posnetki v živo; 17.00 Kratka poročila; 18.00 Mark Twain: »Zabranjeno jabolko«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 18. julija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.20 Trim za vsakogar; 8.45 Domače živali; 9.15 Iz našega vsakdana; 9.45 Pesniki; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert RAI iz Turina; 11.40 Zapiski na robu; 12.00 Roman v nadaljevanjih: Ivan Tavčar: »Izza kongresa«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Slovenski oktet; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Sprehodi po tržaskih predmestjih: (13) »Sv. Vid v povojni dobi«; 16.00 Folklor narodov Jugoslavije; 17.00 Kratka poročila; 18.00 »Dober večer my Lady - bye bye moj ljubi fant!«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 19. julija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.20 Turizem; 8.45 Konjček za vsakogar; 9.10 Po poteh Ludwiga II; 9.40 Slovenska poezija skozi stoletja; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Tomaž Lorenz in pianistka Alenka Šček; 11.30 Zapiski na robu; 12.00 Roman v nadaljevanjih: Ivan Tavčar: »Izza kongresa«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Akademski komorni zbor iz Kranja; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Sprehodi po tržaskih predmestjih: (15) Greta - od partizanske tehnike do kulturnega krožka; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Nabozne glasbe; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 20. julija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.20 Trim za vsakogar; 8.45 Domače živali; 9.10 Po poteh Ludwiga II; 9.40 Slovenska poezija skozi stoletja; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Tomaž Lorenz in pianistka Alenka Šček; 11.30 Zapiski na robu; 12.00 Roman v nadaljevanjih: Ivan Tavčar: »Izza kongresa«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Akademski komorni zbor iz Kranja; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Sprehodi po tržaskih predmestjih: (15) Greta - od partizanske tehnike do kulturnega krožka; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Nabozne glasbe; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 21. julija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.20 Otroški kotichek; 9.40 Na ekranu; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Ivan Trinko ob 120-letnici rojstva; 12.15 Na počitnicah; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Okostnjak v omari; 15.00 Diskorama; 16.00 Po svetu sem in tja; 17.00 Kratka poročila; 18.00 »Toč ali kabaret za pasje dni«; 19.00 Radijski dnevnik.

Ob 20-letnici Furlanije Julijske krajine

V tržaški trgovinski zbornici je bilo 6. in 7. julija zanimivo zborovanje ob 20-letnici dežele Furlanije - Julijske krajine. Zborovanje je vodil odv. Turello, predsednik deželnega sveta, ki je na začetku svojega govora poudaril nujnost, da se zaščitijo manjšine, med njimi seveda slovenska v Italiji.

Bili so prisotni vidni politiki, med njimi senator Armando Cossutta (KPI) in predsednik deželnega odbora Antonio Comelli. Študijsko srečanje, ki ga je priredil institut ISGRE, je trajalo dva dni in bilo deležno vsestranske pozornosti. Govor je bil o enotnosti dežele, o narodnih manjšinah, o ekonomskih in socialnih problemih dežele. Skoro vsi prisotni so poudarili dejstvo, da je dežela Furlanija - Julijska krajina v 20 letih napravila kljub potresu velike korake na poti vsestranskega razvoja.

Po mnogih intervencijah je v razpravo posegel tudi deželni svetovalec Drago Štoka, ki je med drugim spregovoril o problematiki slovenske narodne skupnosti v Italiji. Dejal je, da lahko priznamo deželi, da je naredila nekatere korake, vendar da je

cilj slovenske narodne skupnosti njena globalna zaščita. In v to je treba usmeriti vse sile.

Na zborovanju so bili prisotni zastopniki dežel Tridentsko - Južne Tirolske, Sardinije, Sicilije, Doline Aoste in ostalih dežel v Italiji.

—o—

Dr. ŠTOKA SE JE SESTAL S SENATORJEM COSSUTTO

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti in predsednik posebne deželne komisije za zunanje zadeve dr. Drago Štoka se je v petek, 6. julija, sestal s senatorjem Armando Cossutto, predsednikom medparlamentarne komisije za stike z deželami. Na srečanju, pri katerem je bil prisoten tudi novoizvoljeni evropski poslanec Rossetti, je dr. Štoka opozoril senatorja Cossutto na odprta vprašanja slovenske narodne manjšine v Italiji in na potrebo po izglasovanju globalnega zaščitnega zakona. Senator je pokazal svojo pripravljenost glede podpore pri odobritvi zakona o globalni zaščiti slovenske manjšine v Italiji.

Deželni svetovalec Ssk in tržaško pristanišče

V torek, 3. julija, je bila v deželnem svetu Furlanije - Julijske krajine razprava o pristaniški dejavnosti v naši deželi. Deželni svet je soglasno sprejel resolucijo, ki se tiče tržaškega pristanišča ter pristanišč v Tržiču in Nogarju. Deželni svet poziva rimsko vlado, naj s finančnimi sredstvi podpre delovanje pristanišč v Furlaniji - Julijski krajini in naj tržaskemu pristanišču prizna mednarodno vlogo. Razprava, ki se je razvila v deželnem svetu, je bila zelo živahna. Daljši poseg je imel tudi svetovalec Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka. Dejal je, da je propadanje tržaškega mesta, oziroma vsega področja v deželi Furlaniji - Julijski krajini vzdolž meje, očitno in da napreduje v pospešenem ritmu. Naraščanje nezaposlenosti kljub demograf-

skemu padcu je eden izmed dokazov, kako Trst nima prave gospodarske politike. Izhod iz sedanje gospodarske krize, je poudaril Štoka, je v dolgoročnem gospodarskem programiranju, ki naj z inovacijami moderne tehnologije in s koordiniranjem pobud skrbi za razvoj štirih tradicionalnih stebrov tržaškega gospodarstva: pristanišča, industrije, terciarne in obrtniške dejavnosti. Poleg tega je treba ukrepati prav tako v korist obrtništva in kmetijstva. Tržaško pristanišče, je dejal Štoka, je sektor, ki najbolj dokazuje mednarodno vlogo Trsta in njegovega gospodarstva. Važnost tržaškega pristanišča je tranzit med srednjo Evropo in Prekomorjem. Med vsemi italijanskimi lukami odpade na Trst 75

dalje na 8. strani ■

Zares konec državljanske vojne v Libanonu?

■ nadaljevanje s 1. strani

Krščanska stran se je vse bolj opirala na Izrael oziroma na Zahod, kar je doseglo višek leta 1982 z izraelsko zasedbo Bejruta in s prihodom ameriških, britanskih, francoskih ter italijanskih mirovniških sil.

Propad zahodne »mirovne« odprave spada že v kroniko zadnjega leta. Umik zahodnih čet pa tudi že pove, pod kakšnim pokroviteljstvom se zdaj pojavljajo znaki pomiritve, kakor tudi, zakaj se predvsem krščanske oborožene sile protivijo pomirjevanju, ki mu pač pravijo tudi »pax syrianus«. Dopisniki poročajo, da se vsaj del krščanske strani namerava sprijazniti z obstoječim stanjem samo do prve ugodne priložnosti, ki bi se mu utegnili ponuditi, recimo, po morebitni zmagi desnice na izraelskih volitvah 23. t.m.

Mirovanje orožja v Bejrutu (drugod po državi ni povsem utihnilo) ni še torej zanesljiv korak k pomiritvi Libanona. Poleg tega je njegova ozemeljska celovitost okrnjena: področje južno od reke Awali je še vedno pod izraelskim nadzorom. K temu je treba dodati tragedijo izginulih, na katero so v teh dneh opozorile demonstracije njihovih sorodnikov. Državljanjska vojna je v devetih letih in treh mesecih razela globoke rane, ki jih bo težko zaceliti.

Morebiti pa si bo utrla pot zavest, da je bilo krvnega davka dovolj in preveč za vse. Neki zahodni dopisnik si je zabeležil tele besede vojaka, ki je branil sorodnikom izginulih, da bi zasedli bejrutsko letališče: »Tudi mi trpimo, mogoče bolj kot vi. Štirje mi bratje so izginili.«

PROSTOR MLADIH

Tretji slovenski zamejski skavtski jamboree od 17. do 31. julija

V Globasnici na Koroškem bo od 17. do 31. julija izredna slovenska skavtska prireditel: tretji zamejski jamboree. Gre za skupen tabor tržaških, goriških in koroških skavtov in skavtinj. Taki veliki pobudi sta bili že leta 1976 v Pinedu v pordenonski pokrajini in leta 1979 v dolini Koritnice pri Logu pod Mangartom. Vsakokrat so skavti proslavljali kako pomembno obletnico. Prvi jamboree so priredili ob 25-letnici ustanovitve Slovenskih tržaških skavtov in torej začetka slovenskega skavtizma v zamejstvu.

Leta 1979 so se spomnili 20-letnice ustanovitve tržaških skavtinj in koroških skavtov in 15-letnice ustanovitve goriških skavtov. Obakrat je več sto udeležencev in še večje število obiskovalcev odneslo nezapadne vtise.

Na prvih dveh jamboreejih so bili v ospredju Tržacani in Goričani, letošnji jamboree pa bo potekal v znamenju 25. obletnice ustanovitve Slovenskih koroških skavtov. Srebrni jubilej imajo tudi tržaške skavtinje. Izredno pomembno bo dejstvo, da bo jamboree na slovenskem Koroškem v Avstriji. Predvidena je udeležba kakih 300 mladih fantov in deklet (najmlajši — volčiči in veverice — imajo tabore posebej), ki bodo razdeljeni na pet podtaborov: 2 tržaška, 2 goriška in enega koroškega. Zraven bo še manjši tabor starejših tržaških članov in članic, ki bodo pred jamborejem opravili pet dni potovalnega tabora od Celovca do Sel in Globasnice.

Geslo 3. jamboreeja je: Pogumno zvesti izročilu! Simbol pa bo ogenj, ki ga bodo prižgali ob otvoritvi in bo gorel do konca tabora. Povezanost tržaških, goriških in koroških bratov in sester pa bo prišla že na zunaj do izraza s posebnim jamborom s tremi drogovi in skupnim drogom z zastavo tretjega jamboreeja. Vsak dan si bodo podtabori izmenjavali vode, ki so osnovne skupine pri tej starostni veji organizacije. Program bo potekal ločeno, vendar s številnimi skupnimi točkami.

Slovesni začetek bo v sredo, 18. julija, popoldne. Slovesni zaključek pa bo v nedeljo, 29. julija. Starše, goste in obiskovalce vabijo prireditelji v nedeljo, 22. julija.

Ob 11. uri bo slovesno dviganje zastav. Sledila bo maša na prostem. Ob 16. uri pa bo slavnostni taborni ogenj.

V teku taborjenja bodo trije skupni tematski taborni ognji: 20. julija bo tržaški večer, 23. julija bo goriški večer, 26. julija pa koroški večer.

Pomembne točke bogatega tabornega sporeda so še: spoznavanje narodnih, kulturnih in političnih problemov Koroške in Primorske 19. julija; dan likovnega in literarnega izražanja 20. julija; taborna olimpiada 23. julija; skupni pohod na Peco 24. julija; dan skavtskih spretnosti 25. julija in dan zbranosti ob prisotnosti uglednih cerkvenih zastopnikov 26. julija.

Obeta se torej izredno bogato doživeti za vse udeležence in udeležence, obenem pa pomembno slavje naše mladinske stvarnosti, saj igra v njej skavtsko gibanje izredno pomembno mesto.

—o—

Deset let...

■ nadaljevanje s 1. strani

skus, da se nakažejo smernice, kako naj se uredijo odnosi med večino in manjšino v deželi Furlaniji - Julijski krajini, je treba priznati, da po enem desetletju ni videti na tem področju uspehov. Nasprotno.

In vendar je tudi iz gradiva s te konference, ki je zagledalo, vsaj delno, beli dan predvsem po zaslugi tržaškega pokrajinskega odbornika Bojana Brezigarja, jasno razvidno, da bi bilo treba te odnose pošteno in pravično urediti ne samo zato, ker tako zahtevajo življenjski interesi manjšine, temveč tudi zato, ker je pravična ureditev odnosov prvi in glavni pogoj, če hočemo imeti mir in sodelovanje — in torej napredek ter blaginjo — v tem predelu Evrope.

SLOVAŠKI KATOLIČANI

Na vzhodnem Slovaškem, pri kraju Levoca, se je zbralo v nedeljo, 8. t.m., skoraj 120 tisoč katoliških vernikov. V srednjeveškem mestecu je vsako leto tradicionalna procesija. Večji del udeležencev je bil iz Slovaške, ostali pa iz najrazličnejših krajev Češke in Moravske.

PREJELI SMO:

Ssk o PEEP-ih in pokopališču na Opčinah in kraških parkih

Pokrajinski izvršni odbor v Trstu je na svoji redni seji 4. julija obširno razpravljalo o načrtih za tako imenovane ljudske gradnje — o PEEP-ih na Opčinah, ki izhajajo še iz leta 1978 in jih zaneresirane zadruge hočejo zdaj v celoti izvesti, čemur se iz razumljivih razlogov upirajo predvsem domačini. SSK že načelno odklanja takšne krivične posege po zasebni lastnini našega človeka, ki si je s trdim delom več rodov pridobil skromno premoženje, ki mu ga sedaj na osnovi krivičnih zakonov hočejo razlastiti in ga imeti tako rekoč zastoj. Vse to se dogaja, medtem ko po drugi strani tržaško prebivalstvo stalno upada in je v mestu polno praznih stanovanj in ni zato nobenih stvarnih potreb za nove gradnje, za katere med domačini sploh ni povpraševanja.

Zato bo SSK naredila vse, kar je v njeni moči, da se načrti PEEP ustavijo oziroma omejijo na stvarne potrebe in prenesejo na druga področja, kjer bo škoda manjša. Zdi se nekam čudno, da zadruge in z njim občina postopajo s takšno naglico, ko je vendar znano, da ne obstajajo drugi po zakonu predpisani pogoji za izdajo gradbenega dovoljenja. Med temi je na prvem mestu ureditev vseh kanalizacijskih del, o katerih nihče ne govori. Zdravstveno-higienski urad je dal že razumeti, da ne misli izdati gradbenega dovoljenja, dokler ne bo urejeno vprašanje kanalizacije, ker bi drugače zagrešil hudo protizakonito dejanje. Zato je še možno, da se sedanji načrti pregledajo, omejijo površine in po možnosti poiščejo nova področja. Tako rešitev bi morali stvarno vzeti v poštev predstavniki zadrug, občina in vse politične sile, ki so pripravljene ščititi pravice in koristi vseh občanov in ne samo nekaterih.

Da je z dobro voljo mogoče reševati probleme naših ljudi, dokazuje primer pokopališča prav tako na Opčinah. Pred kratkim je bila namreč dokončana strokovna ekspertiza o geološki naravi zadevnega zemljišča, ki se ugodno izraža o namembni omenjenega zemljišča za razširitev pokopališča. Zato je pričakovati, da se bodo dela lahko čimprej začela, ker je sedaj odpadla glavna ovira za izdajo privoljenja zdravstvenih oblasti. Zato SSK izraža zadovoljstvo, da je vprašanje razširitve openskega pokopališča na dobri poti in se bo tako rešilo v skladu z željami in zahtevami domačega prebivalstva. Enako bi se lahko razširila pokopališča tudi v drugih okoliških krajih kot na primer v Barkovljah, na Kontovelu, v Škednju in drugod, če bi se prizadeti prebivalci za to trdno zavzeli.

Na koncu je pokrajinski izvršni odbor poglobil razprave o problematiki parkov in drugih zaščitenej področij, ki jih predvidevajo izvršilne norme deželnega urbanističnega načrta in v tej zvezi naročajo in priporočajo krajevnim upravam, to je občinam, da ustrezno prilagodijo svoje splošne in podrobne urbanistične načrte.

Podpora Tridentinske in Južne Tirolske

Deželni svet Tridentinske in Južne Tirolske bo v kratkem odobril resolucijo, s katero bo podprl zahtevo, da mora italijanski parlament čimprej odobriti zakon za globalno zaščito slovenske narodne manjšine v Italiji. To pomembno novico je posredoval sam predsednik deželnega sveta dr. Guido Sambenotti na zasedanju pri Tržaški trgovinski zbornici ob 20-letnici avtonomne dežele Furlanije-Julijske krajine.

Predsednik Sambenotti je slovenskemu časnikarju Egidiju Vršaju dejal, da gre za glasovanje, ki je že na delovnem sporedu

ter bo v razpravi čez nekaj dni v deželnem svetu Tridentinske in Južne Tirolske. Sklep bodo poslali parlamentu s pozivom, naj z zakonom poseže v korist slovenske jezikovne manjšine v deželi Furlaniji - Julijski krajini. »Pobuda, ki so jo sprožile tri politične skupine, je takoj našla razumevanje, je še dejal predsednik Sambenotti, pri nas ravno zaradi tega, ker imamo tudi mi manjšinske probleme nemške in ladinske skupnosti v naši deželi. Zaradi tega smo zadevo postavili na delovni spored ter bo razprava o resoluciji že čez nekaj dni.«

Poletne prireditve v Repnu

Poletni dnevi bodo v Repnu ne samo priložnost za počitek, ampak tudi za duhovno obogatitev vseh, ki si bodo hoteli ogledati ali prisostvovati raznim kulturnim prireditvam. Te bodo na sporedu do 21. julija v Kraškem muzeju in v Kraški hiši v Repnu. Te dni si lahko obiskovalci ogledajo razstavo slik, kipov in fotografij kar 13 članov Društva zamejskih likovnikov. Otvoritev razstave je bila v soboto, 7. t.m. Ob tej priložnosti so nastopili ženska pevka skupina »Stu ledi« in harmonikarja Marjan Spetič in Vili Kozina.

Na otvoritvi je v imenu društva Kraški dom spregovorila predsednica Sonja Lazar, v imenu Društva zamejskih likovnikov pa je govoril in pozdravil predsednik Sergej Cesar. O pomenu razstave in drugih kulturnih pobud pa je spregovorila Barbara Gruden.

POLETNE PRIREDITVE '84 (7.-21. julija 1984)
22. RAZSTAVA TERANA
 in pokušnja belih vin

ČETRTEK, 12. julija:

ob 20.30: Kraški muzej: »Pariz je pač Pariz«, nastopa amaterski oder Jaka Stoka s Proseka-Kontovela.

PETEK, 13. julija:

ob 19.00 Kraška hiša: otvoritev razstave vin in odprtje kioskov na trgu; od 20.30 dalje ples z ansamblom ARIES; ob 19.00 nastop Logaškega okteta.

SOBOTA, 14. julija:

ob 18.00 odprtje kioskov; od 21.00 dalje ples z ansamblom ARIES; ob 19.00 na trgu v Repnu nastop kantavtorja Marjana Smodeta.

NEDELJA, 15. julija:

ob 9.00 balinarski turnir v organizaciji BK Kraški dom; ob 17.00 odprtje kioskov; ob 20.00 nagajevanje vinogradnikov in zmagovalcev balinarskega turnirja; od 20.30 dalje ples z ansamblom TAIMS; ob 19.00 na trgu v Repnu: nastop godbe na pihala iz Nabrežine.

SREDA, 18. julija:

ob 20.30 Kraški muzej: predvajanje filmov S. Cesarja, S. Verča in A. Zerjala.

SOBOTA, 21. julija:

ob 20.30 Kraški muzej: koncert Godalnega kvarteta in zaključek Poletnih prireditev.

Razstava domačih vin v Nabrežini

V Nabrežini so z letošnjo 23. razstavo domačih vin zelo zadovoljni. Lepo vreme in skrbno pripravljeni program tridnevne razstave sta namreč priskrbeli na igrišče Sokola v Nabrežini veliko število občanov in drugih obiskovalcev.

Otvoritev razstave je bila v petek, 6. t.m., takoj po otvoritvi pa je nastopila nabrežinska godba na pihala, zvečer pa so se predstavili kulturni delavci iz pobratene občine Ilirska Bistrica. Tudi »Trio Jože Jenko«, ki je igral v petek za ples, je iz bistriške občine.

V soboto zjutraj je bil tradicionalni balinarski turnir, zvečer pa je nastopila godba na pihala od Babičev v občini Buje, poleg nje še furlanska folklorna skupina iz kraja Passian di Prato.

V nedeljo se je že zjutraj sestala komisija, ki je pregledala vzorce razstavljenih vin. Popoldne je bil ob 18.30 na vrsti kul-

turni program. Pod vodstvom Stanka Miheliča je nastopila nabrežinska godba, nato pa so javno razglasili letošnje zmagovalce. Za belo vino je prvo nagrado dobil Bruno Kante iz Praprota, Danilo Lupinc drugo, na tretje mesto pa se je uvrstilo vino Cvetka Adamiča. Med črnimi vini je bilo po mnenju komisije najboljšo vino Mirka Radoviča, ki je dobil prvo nagrado, drugouvrščeno je vino Dušana Radoviča, tudi iz Nabrežine, črnina Danila Lupinca pa je prejela tretjo nagrado.

Sledila je tradicionalna tombola, ki je zmagovalcem prinesla lepe nagrade, za ples pa je tako v soboto kot nedeljo igral ansambel Aries.

Na Dunaju se nadaljuje preiskava o skupini domnevnih pakistanskih teroristov, ki so baje pripravljali vrsto atentatov v avstrijski prestolnici.

Ekumensko praznovanje svetih bratov Cirila in Metoda

Apostolstvo svetih bratov Cirila in Metoda je tudi letos priredilo tradicionalno slovesnost ob praznovanju njunega dneva. Na slovesnosti so bili gostje in priložnostni somaševalci novomašnik Stanko Fajdiga iz Goč pri Vipavi in dva srebrnomašnika, Milan Prelec iz Vrem pri Divači in Ivan Štanta, misijonar na Madagaskarju, doma iz Mirna pri Gorici.

Nedeljska pobožnost se je kot običajno začela v kripti Marijine cerkve na Vejni, kjer stoji oltar, posvečen svetima bratoma, od tu pa so verniki šli v cerkev, kjer je bila, ob dovršenem petju cerkvenega pevskega zbora od svetega Antona Novega, ki ga vodi Edi Race, sveta maša.

Pred začetkom daritve je novomašnika pozdravila skavtinja, oba srebrnomašnika pa dva fanta. V prezbitariju so se medtem postavili skavti in skavtinje in številne na-

rodne noše, ki že tradicionalno pridejo na to slavlje.

V svoji pridigi je novomašnik Stanko Fajdiga povezal sporočilo svetih bratov Cirila in Metoda z mislijo na leto duhovniških poklicev, ki ga letos praznujemo. Ob koncu maše pa je vsem prisotnim podelil tudi novomašniški blagoslov. Pred sklepom se je slavljencem zahvalil dr. Kosmač, sledila pa je procesija k oltarju svetih bratov, med katero je pela vsa cerkev. Pred ofrom je gospod Kosmač tudi razvil pogovor s slavljenci, ki so prisotnim povedali nekaj misli o osebnih odločitvi za poklic. Tudi med tem delom pobožnosti je zelo lepo pel zbor od Novega svetega Antona, ki je med drugim izvedel eno najstarejših pesmi, ki slavijo sveta brata, pesem, ki je naši zbori že desetletja ne izvajajo, kar je nedvomno škoda.

K. B.

Raštel in Travnik v Gorici - nastanek in razvoj

Mesto Gorica je nastalo ob vznožju gradu. Prvi mestni predel je bil »Stari trg« (sedanji Stolni trg). Hiše, ki jih Stari trg ni mogel več zajeti, so se v stoletjih, začeni s štirinajstim, razširile vzdolž grajskega pobočja proti jugozahodu in tako je nastal mestni predel, imenovan »Raštel«. Imenovali so ga tako, ker so na izteku tega, na tkm. Novem trgu, izvirno Travnik (ime, ki takrat ni označevalo nič drugega kot pravi travnik, z nekaj kmečkimi hišicami), stala velika lesena vrata, podobna grabljam (latinsko: rastellus). Pred temi vrati se je prvotno mesto končalo.

V Raštelu so bile v tistem času lepe hiše, last nekaterih najuglednejših in bogatih goriških družin. Omeniti moramo, da je v tistem času deloval v Raštelu naspro-

ti lekarne znani hotel »Spettabile Berlin«, kjer je leta 1519 prenočil cesar Karel V., ki je bil znan po tem, kakor so pravili, da na njegovem ozemlju sonce nikoli ni zašlo. Na ta dogodek nas spominja freska, ki se sedaj še komaj vidi in se nahaja prav nasproti današnje lekarne »Pontoni e Bassi«.

Spomniti se moramo tudi, da je leta 1563 prišel na Goriško prvi slovenski reformator Primož Trubar, ki je pridigal prav s hišnega balkona na vogalu Raštela in Stolnega trga, zdaj hiša št. 11.

Raštel je bil, kakor piše znani pisec v preteklem stoletju, že pred sto leti glavna trgovska žila in sprehajališče za Gorico. Tukaj so se nahajale takratne najboljše obrtniške delavnice in trgovine. Bilo je

nekaj čevljarjev, mizarjev, krojačev, krčmarjev, bila je tudi že omenjena znana lekarna in vsake vrste prodajaln. Vse trgovine in delavnice so že takrat imele lepo okrašene izložbe, tako da je bil v poletnih večerih za takratno premožno družbo lepo elitno sprehajališče. Važno je tudi omeniti, da je večina obrtnikov in trgovcev, ki so imeli v Raštelu svojo delavnico ali trgovino, imelo prav slovenske oz. primorske priimke. Jasen dokaz, da so slovenski trgovci že od nekdaj prisotni v Gorici.

Najstarejše in arhitektonsko najboga-tejše so hiše na koncu Raštela, ob poti na grad, značilne zgradbe v gotskem in renesančnem slogu. Take hiše lahko vidimo danes samo v bližini gradu.

Leta 1556 so bila velika lesena vrata odstranjena in tako se je Raštel odprl tudi na takratni Novi trg, ki pa so ga furlansko govoreči prebivalci imenovali Travnik (Traunik). Tudi to je jasen dokaz o slovenski prisotnosti že v tistem obdobju. Omenjeni trg je bil takrat res pravi travnik,

14. festival narodnozabavne glasbe

V stoboto, 7., in v nedeljo, 8. t.m., je bilo v Formentinijevem parku v Števerjanu praznično in veselo vzdušje, ki ga vedno prinese s seboj že tradicionalni festival narodnozabavne glasbe. Na letošnjem festivalu je nastopilo 14 ansamblov, prireditelj pa sta organizirala Slovensko katoliško prosvetno društvo Frančišek Borgia Sedej in ansambel Lojzeta Hledeta pod pokroviteljstvom števerjanske občinske uprave in briške Gorske skupnosti.

Na nedeljskem koncertu je nastopilo 9 finalistov, ki so jih ocenili strokovnjaki za glasbo in besedila, ob njih pa še občinstvo, ki je hvaležno spremljalo spored.

Nagrado za najboljšo melodijo so prisodili popevki »Ko pade mrak«, ki jo je uglasbil Marjan Ogrin na besedilo Ivana Sivca, izvajal pa jo je ansambel RŽ. Nagrado za najboljšo izvedbo tria je prejel ansambel Ivana Ruparja iz Škofje Loke, za najboljšo izvedbo kvinteta pa »ex aequo« an-

sambel RŽ in Rogaški instrumentalni kvartet. Najboljši zamejski ansambel je letos bila skupina Korenika iz Šmihela na Koroškem, nagrado občinstva pa je prejela skupina Francija Zemeta iz Vojnika. Za najboljšo besedilo je prejel nagrado Ivan Malavašič, in sicer za popevko »Na bregovih Soče«, ki jo je uglasbil Simon Šubič, izvajal pa ansambel Mirana Mravljeta iz Žirov.

Da postaja festival v Števerjanu vedno bolj zanimiv dogodek v življenju tovrstne slovenske glasbe, priča tudi dejstvo, da so nedeljski del festivala neposredno prenašali tržaška radijska postaja, Radio Koper in delno Radio Ljubljana. Ob 14. festivalu narodnozabavne glasbe pa so prireditelji poskrbeli tudi za bilten, ki je poleg letošnjega programa objavil imena vseh dosedanjih nagradencev.

—o—

POTOVANJE V MEDJUGORJE

Skupina Marijinih častilcev iz Gorice in okolice organizira obisk Medjugorja v dneh od 7. do 10. septembra 1984. Pot: Gorica, Split, Gradac (prenočevanje); 8. septembra (praznik Marijinega rojstva) ves dan v Medjugorju; povratek preko Splita (prenočevanje) v Gorico. Cena na osebo 223.000 lir. Vpisovanje se zaključuje v soboto 21. julija. Prijaviti se je treba na telefon 0481/882058.

JAPONSKI DUO

V GORIŠKEM AVDITORIJU

Koncert, ki ga je 26. junija imel v goriškem Avditoriju japonski duo Masayuki Kino in Tetsuro Ogawa, violina in klavir, je dosegel velik uspeh. Nastop je dokazal, da je ta solist res nekaj izrednega.

Prva je bila na sporedu Haendlova Sonata v A duru, nato Beethovnova Sonata v C molu, imenovana »Alexander«, obe zelo ekspresivno in stilistično dognano v čisto evropskem smislu. Pianist Ogawa je harmonično, nevsiljivo in vse-skozi natančno izvajal spremljevalne partiture, tako da je vsaka skladba izzvenela harmonično in ubrano.

Cisto v stilu francoskega impresionizma sta umetnika nato odigrala Debussyjevo Sonato za violino in klavir, medtem ko so v drugem delu programa bile odigrane skladbe »Chanson russe« Strawinskega, Vieuxtempsova »Fantasia appassionata« in Paganinijevi »Palpiti«, ki so globoko presunile občinstvo, tako da je zahtevalo ponovitve. Izven programa sta umetnika zaigrala še Sarasatovo »Danza«.

E. L.

na katerem je rasla vsakovrstna trava in ga še niso prištevali k mestu, temveč kot del, ki spada k bližnji okolici mesta. Na Travniku so se v tistem obdobju pasle krave in konji. Nekaj kmečkih hišic na trgu je bilo last baronov Thurn. Baroni so živeli v takratni palači Thurn (današnji prefekturi) in so jim te male kmetije bile podložne. S časom so začele rasti okoli Travnika druge hiše, npr. palača Cobenzel (sedanja škofija), in hiše drugih znanih goriških trgovcev.

Travnik je bil uradno vključen v ostale dele mesta Gorica z odlokom nadvojvode Ferdinanda Avstrijskega, ki je po smrti Karla V. postal cesar.

Ko govorimo o Travniku, se moramo spomniti tudi na dogodke, ki so se na njem pripetili leta 1713, ko so kaznovali upornike tolminskega kmečkega punta. O tem priča še danes spominski steber pred cerkvijo sv. Ignacija. Cerkev sv. Ignacija je bila zgrajena okoli leta 1620; takrat so jezuiti kupili na Travniku nekaj hiš in s tem

začeli gradnjo cerkve. Leta 1785 je bila ta cerkev spremenjena v župnijsko cerkev. Najvažnejše delo pri gradnji, ko so hoteli zgraditi zares veliko cerkev, se je pričelo leta 1654 in končalo leta 1725. Cerkev je bila zgrajena v lepem baročnem slogu in je že takrat imela tako obliko, kot jo ima sedaj.

S časom se je tudi Travnik razvil v obrtniški in trgovski del mesta. Na Travniku so bili vedno sejmi in nastajale so vedno nove prodajalne. Tudi v tem predelu smo imeli slovenske trgovce, žal pa sedaj nimamo več natančnih podatkov o njihovih priimkih.

Raštel in Travnik sta svoj trgovski značaj ohranila skoraj nespremenjen do prve svetovne vojne. Takrat so se tamkajšnji trgovci znašli v hudi stiski. Isto se je dogajalo tudi v obdobju druge svetovne vojne. Po končani drugi svetovni vojni pa sta znova zaživela in imela prav v povojnih letih največji gospodarski razmah.

ZBOR DELAVCEV

V TRŽIŠKI LADJEDELNICI

Kriza ladjedelništva v naši deželi je kruta stvarnost, ki pa opozarja javnost, da gre tudi za politično rešljivo vprašanje. O tem pričajo obljube predsednika deželne vlade Comellija, parlamentarcev Batella, Gerbčeve, Cuffara, Baracettija, Rebulle, Santuza in drugih deželnih predstavnikov ter sindikalistov.

Številni govorniki so poudarjali misel, da boj tržiških ladjedelniških delavcev ni naperjen proti drugim ladjedelnici v državi, ker delavci zahtevajo le pravično razdelitev dela, kar bi ohranilo zaposlitev v ladjedelnicih v Tržiču in drugod v deželi. Sindikalisti so tudi izrazili zahtevo, da mora vlada preprečiti načrt Italcantierija, da bi še zmanjšalo število zaposlenih v ladjedelnici, o preosnovi ladjedelnic pa naj bi se govorilo le v primeru, ko bodo zagotovljena delovna mesta.

V pričakovanju, da se bodo obljube izpolnile, delavci iz ladjedelnice ne nameravajo biti počitniško nedelavni in se bodo aktivno tudi s stavkami borili za zaščito svojih delovnih mest.

—o—

DAROVI IN PRISPEVKI

V spomin na brata Dušana darujeta Vera in Nada Černe 50.000 lir v tiskovni sklad Nova lista.

Obisk v novem športnem centru v Gorici

Deželni odbornik Mario Brancati si je 29. junija ogledal slovenski športni center v Gorici, v ul. XX. Septembra 20. Z njim so bili še deželni svetovalec Slovenske skupnosti Drago Štoka, načelnik svetovalske skupine Krščanske demokracije Bruno Longo ter deželni svetovalec Silvano Pagura. V prijateljskem in sproščenem srečanju, v katerem so bili tudi dr. Kazimir Humar, Ivan in Marjan Terpin ter dr. Vertovec, je prišla do izraza vsa prizadevnost dežele Furlanije - Julijske krajine, da se ta športni center čimprej dogradi.

S tem v zvezi je odbornik Brancati poudaril pomembnost deželnega prispevka, ki dosedaj znaša 20 milijonov lir. Obljubil pa je nadaljnji prispevek za okrog 35 milijonov lir. Odbor za gradnjo novega športnega centra je to deželno pobudo pristrčno pozdravil, saj je prostor v ul. XX. Septembra zelo primeren za take pobude, kot sta v nagovorih poudarila odbornik Brancati in deželni svetovalec Štoka. Ta je med drugim ugotovil, da je to center, tako športni kot kulturni, slovenskih katoličanov na Gorico: gre precej počasi.

V povojnih letih so začeli prihajati v večjem številu tudi italijanski in furlanski trgovci, ki so bili do takrat skoraj v manjšini. Tudi oni so pripomogli k razmahu trgovinstva in svobodne pobude.

Prvotne obrtniške delavnice so se po stopoma spremenile v prodajalne z modernim načinom dela; krojačnice v prodajalne oblačil; čevljarji pa so začeli delovati na trgovski način. Raštel je v tem času postal znan tudi v Sloveniji, tja do Ljubljane. Še danes je Raštel simbol trgovin z maloprodajo. Niti sedanja huda gospodarska kriza ga ne bo mogla spodnesti, ker ima solidne temelje.

Konec

VIRI

- M. Cossar: Gorizia 1920
- Comune di Gorizia: Vie e Piazze di Gorizia 1974
- S. Tavano: Guida alla città di Gorizia 1946
- Verena Koršič: Travnik in cerkev sv. Ignacija v Gorici

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Knjiga ob poimenovanju pevmske šole - zanimiv zgodovinski prikaz

Naš list je na kratko že poročal, da so v Pevmi ob nedavnem poimenovanju osnovne šole po Josipu Abramcu (1875-1938) izdali tudi priložnostno knjigo z orisom življenja in dela te osebnosti, prav tako s prikazom preteklosti in današnjega utripa kraja, zlasti na šolskem področju. Točen naslov publikacije je »Slovenska osnovna šola 'Josip Abram' v Pevmi«. Tako se je tudi Pevma pridružila tistim zamejskim krajem, ki so se ob podobni priložnosti potrudili širše osvetliti svojo krajevno zgodovino, kot na primer Šentjakob, Barkovlje, Devin, Sovodnje, Rupa.

Uvodni članek z naslovom »Jože Abram. Oris življenja in dela« je prispeval Jožko Kragelj, v njem pa govori o Abramcu kot duhovniku, pisatelju, publicistu in prevajalcu, planincu, dramatik, prosvetnem in socialnem delavcu ter gospodarskem organizatorju. Dr. Anton Breclj je tega vsestranskega moža takole označil: »Bil je zgleden duhovnik, ki ni nikogar odbijal, pač pa vse pridobival, najrajši najbolj zapuščene in zanemarjene. Prav posebno je ljubil mladino; vzgajanje v šoli in izven nje mu je bila prava srčna zadeva.« Marijan Breclj je prispeval bibliografijo tiskanih del Jožeta Abrama in objav o njem, ki zajema obdobje od 1893 do 1982. Na koncu bibliografije je natisnjen tudi seznam Abramovega rokopisnega gradiva.

Verena Koršič je na kratko predstavila kiparja Franceta Goršeta, ki je poskrbel za bronasti relief Jožeta Abrama v pevmski šoli. Slavko Bratina je napisal obsežnejšo študijo o zgodovini osnovne šole v Pevmi in Št mavru, v kateri je obdelal več zgodovinskih obdobij, tako avstroogrsko, čas predvojne Italije, drugo svetovno vojno, ZVU in povojno Italijo. Iz seznama virov in literature na koncu članka je razvidno, da je avtor opravil temeljito delo, saj je upošteval ustrezne strokovne knjige in izvirno

arhivsko gradivo v Trstu, Gorici, Pevmi in v Ljubljani. Marko Waltritsch je prispeval obširen zgodovinski prikaz z naslovom »Pevma, Oslavje in Št maver skozi stoletja«, v katerem se dotakne upravnega, cerkvenega, kulturnega, političnega in prosvetnega razvoja teh treh krajev. Zanimivo je npr. dejstvo, da se Pevma omenja v dokumentu, shranjenem v Državnem arhivu na Dunaju, že leta 1181. Marijan Breclj je podrobno opisal in obrazložil Kraljevo poslikavo v župnijski cerkvi sv. Ane v Pevmi, ki je nastala v dveh obdobjih, leta 1934 in 1963. Članek pomeni lepo dopolnilo dosedanjim dognanjem o delovanju slikarja Toneta Kralja na Primorskem.

V zadnjem razdelku knjige so objavljeni prispevki učencev, zlasti je zanimiv razgovor z ravnateljem pevmske osnovne šole Milanom Brecljanijem, v katerem obuja lastne spomine na Jožeta Abrama. Slavko Bratina je pripravil še podroben seznam o osnovni šoli v Pevmi in Št mavru, ki obsega imena učiteljev in število učencev po posameznih razredih od šolskega leta 1945/46 dalje.

Knjiga, ki je izšla v Pevmi, šteje 160 strani in je bogato ilustrirana s fotografijami, med katerimi imajo nekatere že kar precejšen zgodovinski pomen, naslovno stran pa je izdelal slikar Silvan Bevčar. Publikacijo je na dobrem gladkem papirju natisnila tiskarna Grafica Goriziana. Čeprav knjiga še zdaleč ni dokončno osvetlila življenja in dela Jožeta Abrama in sploh krajevno zgodovino, pa jo bo moral odslej upoštevati vsak, ki se zanima za goriško preteklost in še posebej za slovenske kraje ob vznožju Goriških Brd. Prebivalcem teh krajev pa je v prvi vrsti tudi namenjena in upati je, da jo bodo pogosto vzeli v roke, kar bo gotovo prispevalo h krepitvi zavesti lastne identitete.

M.

»Valovna dolžina Drage«

Pred »Drago '84« je v Trstu izšel bilten, iz katerega ponatiskujemo naslednji uvodni sestavek. (Ured.)

Že devetnajstič se DRAGA ponuja naši javnosti za sprostitev in prost razgovor o problemih, ki so za naš slovenski narod aktualni v tem trenutku, kot so bili aktualni v časih, ko je bila naša usoda postavljena pod velik vprašaj. Društvo slovenskih izobražencev torej ponovno daje na razpolago svoje študijske dneve, da razmišljamo o pojavih, zaradi katerih smo v različnih sredinah zaskrbljeni in smo prisiljeni se spraševati, ali imamo kot narod in družba še neko skupno prihodnost in če bo ta prihodnost spodbudna in obetavna.

Letošnji program se bistveno ne oddaljuje od tematike preteklih DRAG, na katerih smo sistematično raziskovali, kakšno je naše stanje, kam težimo, kakšno prihodnost si pripravljamo

NAVODILA

XIX. ŠTUDIJSKI DNEVI bodo 31. avgusta ter 1. in 2. septembra 1984 v parku Finžgarjevega doma na Opčinah, Narodna ulica 89 (tel. 040/211-113).

POJASNILA IN PRIJAVE: DSI, ulica Donizetti 3, Trst, Italija. Od 27. do 30. avgusta med 17. in 19. uro po telefonu na št. 040/768-189.

PRISPEVKI za študijske dneve so prostovoljni in jih lahko izročite med »Drago« v pisarni.

Dopisniki in fotografi se akreditirajo na sedežu DSI do četrtega, 30. avgusta.

in kakšno usodo nam krojijo drugi. Spraševali smo se o prihodnosti slovenskega naroda, manjšinskih skupnosti, v katere smo razdeljeni, skupnosti verujočih, razkropljene slovenske skupnosti v svetu, skupnosti demokratičnih ljudi... Spremljevalec naših DRAG bo morda ob tem vzliknil, da smo te probleme že obdelali do onemoglosti, da se ne znamo rešiti obvezne in moreče problematike, da smo brez domišljije, da ne vidimo preko domačega plota. Spraševal bo, ali bi ne mogli biti bolj sproščeni in manj obvezni pri teh izbirah? Ali je zares nujno, da se ta tematika vrača kot stalnica na naše študijske dneve? Kaj pravzaprav pomeni, da se vsi nenehno in na vse strani sprašujemo, ali bomo preživel. Ali ni res, da ostajajo vprašanja brez odgovora, ker so še vedno nerešena, ker še naprej ne vemo iz zagate, ne mi, ki nimamo moči in oblasti, da bi zadeve zasuknili v pravo smer, ne tisti, ki bi to mogli in so za to tudi poklicani? Ali ni torej res, da moramo najprej razčistiti te probleme in da je napočil čas, da odgovorimo na vprašanje, kaj pravzaprav hočemo, ali sploh hočemo preživeti? Sele potem bomo zares lahko sproščeni in bomo lahko sprostili domišljijo za pridobitev novih kvalitativnih življenju naše družbe.

Draga se torej ponuja v nadaljevanje začete diskusije in se daje na razpolago za vsak tvarjen in konstruktiven napor pri oblikovanju pri-

nadaljevanje na 7. strani ■

dalje na 7. strani ■

Prejeli smo

SSG v Trstu se pripravlja na novo sezono

Slovensko stalno gledališče v Trstu je 31. maja uradno zaključilo svojo sezono, sredi katere se je spet enkrat znašlo v hudi nevarnosti za svoj obstoj. In nevarnost ta hip ni nič manjša, ne glede na to, pa je treba danes gledati naprej. Dne 1. septembra se bo začela nova gledališka sezona 1984/85. Kakšna bo ta sezona, kakšen bo repertoar, s katerim naj bi SSG dostojno praznovalo svoj jubilej — 40. sezono?

Po uvodnem poročilu predsednika Boga Samse, ki je v bistvu povedal, da je stanje gledališča še vedno dramatično, je upravni svet soglasno odobril proračun za novo sezono. Proračun je v višini 3 milijard 600 milijonov, od katerih pa je več kot polovica namenjenih za izplačilo finančnih bremen. Kaj pa proračun pomeni? Pomeni, da bo in mora Slovensko stalno gledališče v Trstu stopiti v novo sezono neokrnjeno, takšno; kakršno je danes, ker samo s takšno strukturo lahko ustreza kulturnim željam in zahte-

vam celotne slovenske narodnostne skupnosti. Zal pa tudi ne gre pozabiti, da nad tem proračunom še vedno visi tisti Damoklejev meč, o katerem smo že toliko govorili in pisali, in sicer tragična finančna situacija naše osrednje kulturne ustanove. Kljub prošnjam in pritiskom na vse deželne in državne odgovorne forume zaenkrat ni prišlo še do nobenega konkretnega odgovora. Slovensko stalno gledališče bo torej pogumno začelo novo sezono, kako pa se bo ta sezona odvijala, če ne bosta ne dežela Furlanija-Julijska krajina ne italijanska država izpolnili svojih obveznosti.

V tem smislu in s to postavko se je tudi odvijala razprava o repertoarju za novo sezono. Upravni svet SSG je na predlog ravnatelja Miroslava Košute sprejel osnovni repertoar, ki pa bo po potrebi preverjen in dopolnjen še proti koncu avgusta ali takrat, ko bo jasno, s kolik-

SSG v Trstu se pripravljaja...

■ nadaljevanje s 6. strani

šnimi sredstvi bo razpolagalo Slovensko stalno gledališče za novo sezono.

Repertoar predvideva v abonmaju komedijo Antona Tomaža Linhart Ta veseli dan ali Matiček se ženi v režiji Jožeta Babiča. S tem slovenskim, klasičnim delom, kot je poudaril Košuta, naj bi SSG tudi praznovalo svoj visoki jubilej, in sicer štirideseto sezono obnovljenega gledališča. Želja, da bi postali še pomembnejši glasniki italijanske literature, pa je botrovala izbiri drugega dela, lahke komedije »Chicchi-gnola« znanega italijanskega vsestranskega gledališkega človeka Ettore Petrolinija. Režija tega dela bo zaupana Mariju Uršiču, ki se je v preteklih sezonah že izkazal kot dober poznavalec in učinkovit režiser italijanskih gledaliških del. Tretje izbrano delo, vrstni red, opozarjamo, še ni dokončen, bo Sofoklejev Kralj Oidip v režiji mladega tržaškega režiserja Borisa Kobala, zadnja postavitev v abonmaju pa Mačka na pločevinasti strehi, ameriškega dramatika Tennessee Williamsa. Za predstave izven abonmaja sta bili še predlagani Pirandellovi enodejanki Človek s cvetom v ustih in Cecé, pa še večer ob štiridesetletnici osvoboditve, ki naj bi se odvijal pod naslovom Miting. Poleg teh del, ki naj bi sestavljali jedro novega repertoarja, so člani upravnega sveta SSG govorili še o dolgi vrsti drugih predlogov, predvsem pa še o mladinski igri in pravljičah za najmlajše, tudi glede na vsestranski uspeh, ki ga je v pretekli sezoni požela pravljičica o Rdeči kapici. Seveda bo treba o vsem tem, kot tudi o gostovanjih drugih gledališč v Trstu in Gorici, počakati na konec avgusta, ko naj bi bilo jasno, kako in predvsem s kakšnimi sredstvi bo stopilo Slovensko stalno gledališče v novo sezono.

Civiltà Cattolica o Berlinguerju

Znana katoliška revija, ki jo urejajo italijanski jezuiti, objavlja v zadnji številki uvodnik, posvečen pred kratkim umrlemu tajniku italijanske komunistične partije Enricu Berlinguerju. »Njegova prizadevanja za drugačen, resnično demokratičen komunizem — piše Civiltà Cattolica — so bila iskrena, saj je njegova stranka zares postala drugačna, kot je bila za časa Togliattija in Longa«. »Berlinguer se je odločil za demokratično pot do oblasti, za dosego oblasti s soglasjem prizadetega ljudstva — nadaljuje revija italijanskih jezuitov — v večstrankarskem sistemu in v sistemu svobodnega soočenja idej in političnih sil«. Za revijo je njegova pot v socializem temeljila na treh glavnih točkah: na enotnosti treh velikih ljudskih sil — komunistov, socialistov in katoličanov —, na odmaknjenosti od Sovjetske zveze in od ideje o vodilni partiji ter na popolni vključitvi KPI v Evropo in v zahodni svet.

Berlinguer se je zavzemal — poudarja Civiltà Cattolica — za zgodovinski kompromis, čemur pa se je v 80. letih moral odpovedati, ker sta se temu močno upirali tako komunistična baza kot partijska vodilna plast. Tedaj se je začela doba silne politične negotovosti, in se je partija osamila. Po mnenju revije zadnja tri leta dolgega Berlinguerjevega tajnikovanja niso bila več tako blesteča, čeprav je treba priznati, da je tudi v tem razdobju vodil pomembne politične bitke, med drugimi bitko za ohranitev miru, za moralizacijo javnega življenja in bitko proti mafiji.

»Ne izključujemo možnosti, zaključuje Civiltà cattolica, da so bila nekatera stališča Enrica Berlinguerja taktične, instrumentalne narave, vendar se nam zdi, da so bila njegova prizadevanja za drugačen, resnično demokratičen komuni-

zem na splošno iskrena. Toda njegov trud je trčil ob stvarnost partije, kakršna je bila za Togliattija in za Longa, če ne že na odločno zavrnitev, tako da se zdi trud na prvi pogled povsem zaman. To pa nikakor ne drži popolnoma, kajti KPI danes ni več takšna, kakršna je bila za Togliattija in Longa, temveč je korenito drugačna«.

—O—

»Valovna dolžina Drage«

■ nadaljevanje s 6. strani

stne, nacionalno usmerjene politike, ki naj ne bo odraz izključno strankarskega ideologiziranja in sebičnih ciljev in namenov, da bomo znali odgovoriti, ali smo zares še en duh in eno telo, ki zna misliti v smeri duhovne celovitosti naroda, če nam je v materialno to že onemogočeno, da ne bomo še naprej deležni samo političnega posilstva ideologije in nacionalizmov.

Tako, pristno nacionalno (in ne nacionalistično) je izzvenela slovenska manifestacija na goriškem Travniku. To ni bila samo zamejska stvar, izzvenela je v duhu vseslovenskih taborov pred celim stoletjem in bazoviškega shoda iz leta 1952. Gorica odmeva v nas kot dober občutek, ker nam je vlila samozavest, da smo še sposobni zbrati se pod skupnim znakom za pristno narodno stvar. Dokazala je, da je v nas več zavesti, kot smo mislili, dokazala, da še ni čas za starčevsko upogljivost. Iz Gorice je pljusnil val optimizma, ki je oplemenitil marsikatero dvomljivo dušo in dal novega zagona marsikateremu omahljivcu. Tudi DRAGA se postavlja na to valovno dolžino s programom, ki je zamišljen, da spregovori o zadevah, ki se s Slovenci dogajajo na tem prostoru ob meji, v domovini in v svetu.

LIPA - drevo življenja

JOŽKO ŠAVLI 11

Ljudske mistične pesmi s takšno vsebino so se razširile po slovenski zemlji v 12. stol., potem ko so bili ustanovljeni mnogi samostani, ki so pospeševali češčenje Evharistije in pobožnost do Marije. Simbolika z lipo in poljem je krščanski mistiki prinesla nov žar, vživetje v slovenski prostor. Mnoga mistična doživetja pomenijo vrhunec v čustvovanju slovenskega človeka. Takšen vrhunec se nam razodene npr. v pesmi »Sveta kri sejana«. 110) Pravi biser krščanske mistike. Kot primer jo navajamo v celoti.

Leži, leži polje
oj polje široko,
prek polja leži cesta,
oj cesta vglajena.
Pri cesti stoji lipica,
oj lipica zelena.
Pod lipico stoji miza,
oj miza srebrna.
Okoli mize stoji
stolcev trinajst,
na stolcih sedi
jogrov dvanajst:
oj trinajsti je Jezus,
oj Jezus Marijin sin!
K njim pride Marija,
Marija žalostna,

Marija žalostna,
žalostna s celega serca.
»Kaj je tebi Marija,
da si tako žalostna?«
»Zakaj bi jaz ne bila žalostna,
ker sem videla vsejano
Tvojo kri:
Po preširokem polju
no po vinskih gorah.
Po polju mi uže raste
oj drobna pšeničica,
ko se bodo oblate delale,
se bodo grešniki obhajali,
da bi po vrednem prišli
presveto Rešnje telo,
da bi premišljivali
Tvojo martro to.
V gorah mi pa rastejo
vinske tertice,
kekar grešniki pijejo
Tvojo sveto Rešnjo kri,
da bi premišljivali,
kaj Jezus za nas terpi.«

Pesem je prispodoba zadnje večerje in njenega obnavljanja v mašni daritvi. Ista prispodoba je še bolj izrazita v pesmi, kjer Dete Jezus bere mašo in potem umrje. 111) V obeh pesmih se nahaja tudi prizor z lipo na polju. Pšenica in trta, ki dajeta kruh in

vino za Evharistijo, sta simbol življenja že iz najstarejših časov, v krščanstvu pa simbolizira Vstajenje, misterij Kritsusa in božje kraljestvo, npr. Jezus kot klas in kot vinska trta; zemeljsko življenje kot vinograd, ki nagradi trud in skrb (večno življenje), pešnično zrno in žetev v prilikah o setvi in sejalcu. 112)

Prizor zadnje večerje je še posebno izrazit v pesmi, kjer je prisotna lipa in pod njo »hiša iz zlata«; v hiši zlata miza in okoli nje 12 apostolov; med njimi Jezus, ki spreminja kruh v svoje Telo in vino v svojo Kri. 113) Hiša zlata pomeni kraj, kjer je Jezus še posebej navzoč, npr. tabernakelj kot »hišica Jezusova«. Pa tudi Marija, ki je pod srcem nosila Kralja kraljev, se v Lavretanskih litanijah imenuje »hiša zlata«. 114) Zlata barva sama pa je prastara simbolika sonca, ki daje vsej naravi življenje. Zlato je od najstarejših časov najbolj dragocena kovina. V bogoslužju pomeni tisto najdražje, kar premore zemlja in kar hoče človek dati Najvišjemu. 115)

PLES POD LIPO

Ljudska pesem, ki je odraz življenja in čustvovanja slovenskega človeka, omenja pogosto srečanja med mladimi, med dekleti in fanti, njihova vasovanja in prva ljubezenska doživetja. V prizorih teh srečanj je skoraj že praviloma prisotna lipa.

V pesmih so »fantje pod lipo« med najbolj pogostimi prizori, vesela in prešerna fantovska družba pri kamniti mizi. Fantje so razigrani, hvalisavi, ta ali oni med njimi

SLOVENSKA SKUPNOST

Mladinska sekcija iz Trsta in Gorice ter sekcija Rojan - Greta - Barkovlje vabijo na

NAŠ PRAZNIK V BARKOVLJAH

v nedeljo, 15. julija, na sedežu Slovenskega kulturnega društva »Barkovlje« (ulica Cerreto 12), vhod na ulici Bonafata.

Sporod:

ob 17.00 odprtje kioskov

ob 19.00 kulturni spored: govorila bosta prof. Jure Slokar in Ivo Jevnikar

od 20.00 dalje bo igral ansambel ZVEZDE z Opčin.

V primeru slabega vremena bo praznik v društveni dvorani. Postregli vam bomo z barkovljanskimi specialitetami: »karamalli«, »fanclici z dušo«, domače pecivo, dobra kapljica in drugo.

Prisrčno vabljeni!

OSEM LET ZA DISIDENTA

Sodišče v Sarajevu je obsodilo na osem let ječe dr. Vojislava Šešlja, sociologa s sarajevske univerze, ker ga je spoznalo za krivega součestnika dejavnosti proti jugoslovanskemu družbeno-političnemu in državnemu redu. Obtoženec, ki je star 30 let, je zavrnil obtožbe in poudaril, da je nedolžen.

Tudi iz pisanja tiska v osrednji Sloveniji izhaja, da je v bistvu šlo za politični proces, s potekom in zaključki katerega se marsikdo, tudi na odgovornih mestih, ne strinja.

Škof Janez Jenko - zlatomašnik

Koprski škof msgr. Janez Jenko je v nedeljo, 8. julija, praznoval s slovesno daritvijo svete maše 50-letnico mašniškega posvečenja. V koprski stolnici se je ob tej priložnosti zbralo kakih 2000 vernikov, skupno z jubilentom pa so somaševali slovenski škofje: msgr. Šuštar in pomožna škofa Lenič in Kvas iz Ljubljane, Kramberger in Smej iz Maribora in še zlatomašnik, škof Turk iz Beograda. Tržaško in goriško nadškofijo sta zastopala škofova vikarja Škerl in Simčič.

Priložnostno slovesno pridigo je imel slovenski metropolit msgr. Alojzij Šuštar, ki je orisal jubilentovo življenjsko pot in poudaril vlogo in službo škofa v Cerkvi.

Msgr. Jenko, ki se je rodil leta 1910 na Gorenjskem, je po gimnaziji v škofovih zavodih v Šentvidu pri Ljubljani in bogoslovju v Ljubljani bil posvečen v mašnika, prav 8. julija, leta 1934. Po doktoratu iz bogoslovja je leta 1940 sprejel vabilo za pastirsko delo v Beogradu. V Srbiji je delal med mladino in bil tudi urednik verskega lista »Blagovest«, leta 1956 je postal beograjski generalni vikar, kar je ostal do leta 1964, ko je bil imenovan za upravitelja tistega dela goriške nadškofije, ki je po vojni prišla pod Jugoslavijo. Še isto leto je bil 6. septembra posvečen v božjepotni cerkvi v Logu pri Vipavi v škofa. Od prihoda v Koper jeseni leta 1964 pa do leta 1977 se je msgr. Janez Jenko zavzemal za ustanovitve enotne in samostojne koprške škofije, kar naj uredi dolgoletna odprta cerkvena vprašanja ob meji. Zadeva se je pozitivno rešila 17. oktobra leta 1977, ko je bil msgr.

Jenko imenovan tudi za rezidencialnega škofa samostojne koprške škofije.

Kot škof je msgr. Jenko odigral in še ima važno vlogo v slovenski Cerkvi. Velikokrat jo je predstavljal na raznih zasedanjih in zborovanjih, med drugim na II. vatikanskem koncilu. Škof Jenko ima za seboj tudi zelo plodno in uspešno publicistično dejavnost. Med svojim poslanstvom pa se je vedno zanimal tudi za usodo Cerkve v zamejstvu, kamor je že poslal nekaj svojih duhovnikov. Ti so vsaj za silo odpravili vrzel, ki zija med Slovenci v Italiji zaradi pomanjkanja duhovniških poklicev.

Ob lepem jubileju mu iskreno čestitamo in želimo še veliko uspehov in zdravja v življenju.

—o—

V Avili v Španiji je 8. t.m. v starosti 91 let umrl slovit španski strokovnjak za srednjeveško zgodovino Claudio Sanchez Albornoz. Ob izbruhu državljanske vojne se je zatekel v tujino in najdlje živel v Argentini, od koder se je po 40 letih že bolan lani vrnil v domovino.

—o—

DEŽELNI SVETOVALEC SSK

■ nadaljevanje z 2. strani

odstotkov prometa z državami tretjega sveta. Trst je edina luka v Italiji, katere promet se ni zmanjšal kljub krizi. Vendar je tržaško pristanišče v velikih finančnih težavah. Zaradi tega mu je treba dati čimprej popolno avtonomijo ter ga ločiti od zakonskih predpisov, ki urejajo obratovanje drugih italijanskih luk.

se nasproti vrstnikom baha, kako bo šel in prespal pri svoji ljubi v svetli kamrici, nato pa pojde v širni svet. 116)

Nemirna fantovska narava si želi pusto- lovščin in doživetij. Toda lipa, drevo življenja, stoji ob strani dekletu, saj »ona je za lip'co stala« in je vse slišala. Potem pa se v kamro zarigljala in fantu ni hotela odpreti. 116) V takšnih prizorih nastopa lipa kot čuvar dekletu, ob strani zasnovani družini oz. zakonu, ki se mu hoče fant izneveriti.

Še bolj je lipa v tej vlogi izrazita v motivih: »lipa in ptičica svarilka«. Ptičica na lipi svari dekleta, naj ne bojo lahkoverna in naj ne verjamejo lažem fantov, ki jih hočejo samo zapeljati. Fantje pa ptičici žugajo, da ji bodo popluli pisano perje, če ne bo utihnila. Toda ptičica odgovarja, četudi ji ga populijo, ji življenja kljub temu ne vzamejo; dobila bo novo perje, zletela v zeleni log in dalje prepevala. 117)

Prav ta okoliščina pa je znova simbolična, zakaj ptičico bi fantje lahko tudi ubili. Očitno ne gre za ptičico kot tako, temveč za glas vesti. Tega pa seveda ni mogoče ubiti, vedno znova se bo oglašal, kakor ptičica, četudi z novim perjem. In ta glas vesti prihaja z lipe, drevesa življenja, božjega drevesa.

Lipa kot drevo življenja je vedno ob strani mladini, ko stopa v življenje, doživlja prvo ljubezen, pa tudi razočaranja. Kot simbol vsega naravnega in nadnaravnega, simbol iz davnih časov. V ljudski zavesti je prisotna kot živ simbol, njegovega prvotnega pomena se slovenski človek v svojem čust-

vovanju več ne zaveda. Toda brez lipe bi občutil praznino, ki je ne bi bilo mogoče zapolniti.

Kot vrhunec vse družabnosti izstopa v ljudski pesmi kakor tudi v izročilu »ples pod lipo«. Ples sam je vsakdanji pojav, del življenja slovenskega človeka, zato ne predstavlja kake posebne simbolike. 118) Simbolična ostaja lipa. Toda ples je eden najbolj osnovnih izrazov človekove življenjskosti. Človek pleše od samega veselja, da se lahko razgiba, pleše iz zabave, zaradi družabnosti, pa tudi posebnih namenov, kot nam kažejo bojni plesi, sakralni plesi, pa tudi obredni plesi. Človek hoče s plesom izraziti tisto, česar ne more več z besedami: svoje notranje in zunanje doživljanje. 119) Poznajo ga zato že od najstarejših časov vsa ljudstva, narodi in vsi družabni sloji.

Slovenski »ples pod lipo« je izraz veselja in sproščenosti za vso vas. To se odraža tudi v drugem nazivu za vaško prireditve s plesom, »veselica«, za prireditev in ples. Ob tem veselem razpoloženju srenje je lipa znova prisotna kot »plesno drevo«. Toda svoj čas je ples tudi pri Slovencih pomenil mnogo več. Imel je obredni značaj.

To nam v takšnem pomenu kaže tudi dobro ohranjen običaj na Zili na Koroškem, znameniti »rej pod lipo«, imenovan tudi »visoki rej«. Ta rej po svojem izvajanju povsem ustreza značilnostim obrednega plesa.

Sam na sebi je rej izredno stara oblika plesanja, pri katerem izvaja večje število

plešočih korake, poskoke in obrate ob pevski in zvočni spremljavi. Rej uvaja predpavec, ki je obenem tudi prvi plesalec. Plešejo ga, razporejeni v dve vrsti, ki si stojita nasproti in se lahko skleneta tudi v krog ali pa tako, da se pari zavrtijo v krogu. Zgodovinsko vzeto je rej, v primeri z dvornimi plesi, izrazito kmečki, predhodnik obhodov, objezd, sprevodov, pa tudi poloneze tj. plesa, ki ga na družabnih srečanjih zapleše mladina kot uvodni ples. 120)

(dalje prihodnjič)

110) K. Štrekelj, itm., 455 (iz Frami)

111) K. Štrekelj, itm., 452

112) D. Forstner, itm., str. 190-94, 174-76 (Getreide, Weinstock)

113) K. Štrekelj itm., »lip'ca Jezusova« (5956, 5960), »hiš'ca Jezusova«, »polje Jezusovo« (5934-60)

114) D. Forstner, itm., 349 (Haus)

115) D. Forstner, itm., 144 (Gold)

116) K. Štrekelj, itm., štev. 721, 752-72

117) K. Štrekelj itm., štev. 752-60, 769

118) K. Štrekelj, itm., štev. 795-806

119) Brockhaus Enzyklopädie, Wiesbaden 1973 (Tanz)

120) Brockhaus Enzyklopädie, Wiesbaden 1972 (Reigen)

Samo ime »rej« hočejo avstronemski kakor tudi po ideologijah usužnjeni slovenski pisci izvajati od nemškega »Reigen«; da gre v tem primeru tudi za prevzem nemškega običaja. Toda sam »Reigen« naj bi izhajal od starofrancoske »raie« kar pa se izgovarja skoraj kot »rej«. Seveda ni prav nič verjetno, da bi zilski običaj prihajal od francoskega, pač pa vsi ti izrazi kažejo na skupno indoevropsko dediščino, kakor se nam kaže npr. tudi iz otroške igre »ringa-raja«. Ime kot običaj pa prav v tem izkazuje staro narodno samobitnost Slovencev.